

Kommunledningsförvaltningen
Ann-Sofie Magnusson
0171-62 51 64
ann-sofie.magnusson@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges årsplan med budget 2024 och plan för 2025–2026, investeringsbudget 2024–2028, skattesats samt taxor och avgifter för 2024

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta kommunstyrelsens förslag till Årsplan med budget 2024 och plan 2025–2026 samt investeringsbudget 2024 och plan 2025–2028, daterad 2023-10-17. Förslaget grundas på:
 - Skattesats på 21:34 kronor för år 2024
 - Resultatet, exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, ska inte understiga 1,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning år 2024
 - Soliditeten för skatte- och taxefinansierad verksamhet ska inte understiga 25 procent år 2024
 - Självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar ska inte understiga 44 procent år 2024
2. kommunstyrelsen får besluta om fördelning av 22 miljoner kronor till nämnderna för särskilda satsningar på vissa personalgrupper
3. kommunstyrelsen ska hålla kommunfullmäktige underrättad om de beslut som fattas med stöd av punkt 2
4. anta nämndernas och kommunstyrelsens förslag till taxor och avgifter för år 2024
5. kommunstyrelsen har under år 2024 rätt att nyupplåna, det vill säga öka kommunens skulder, med maximalt 660 miljoner kronor
6. kommunstyrelsen har under år 2024 rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2024
7. år 2024 är den kommunala borgensramen för kommande propriëborgensåtaganden avseende Enköpings kommuns moderbolag upp till ett totalt högsta belopp om 360 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader

8. år 2024 är den kommunala borgensramen för kommande proprieborgensåtaganden avseende AB Enköpings Hyresbostäder upp till ett totalt högsta belopp om 2 400 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader
9. år 2024 är den kommunala borgensramen för kommande proprieborgensåtaganden avseende Ena Energi AB upp till ett totalt högsta belopp om 150 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader
10. år 2024 är den kommunala borgensramen för kommande proprieborgensåtaganden avseende kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo sänkt till 10 miljoner kronor för Enköpings kommun
11. borgensavgifterna för kommande borgensåtaganden avseende direkt och indirekt helägda kommunala bolag, uppgår under år 2024 till;
 - 0,90 procent för Enköpings kommuns Moderbolag AB
 - 0,63 procent för AB Enköpings Hyresbostäder
 - 0,70 procent för ENA Energi AB

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Enligt 11 kap. 5 § kommunallagen ska kommunen varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). I budgeten ska skattesatsen samt anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten ska finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut. De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges. Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Budgeten ska också innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret ska då alltid vara periodens första år.

Taxor och avgifter

Nämndernas förslag till taxor och avgifter för 2024 är sammanställda i bilaga 1 "Taxor och avgifter 2024", daterad 2023-10-17.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, daterad 2023-10-17
Kommunfullmäktiges årsplan med budget 2024 och plan 2025–2026, investeringsbudget 2024–2028, skattesats samt taxor och avgifter för 2024, daterad 2023-10-17
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag KS2023/173 § 60, Taxor och avgifter för kommunstyrelsen 2024

Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag MBN ALL.2023.623 § 53, Revidering av taxa enligt livsmedelslagen 2024, inklusive bilaga
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag MBN ALL.2023.624, Revidering av taxa enligt miljöbalken 2024, inklusive bilaga
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag SN2023/105 § 56, Taxor och avgifter, inklusive bilaga
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag TF2023/159 § 31, Taxor och avgifter för teknisk nämnd 2024, inklusive bilagor
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag UPN2023/11 § 56, Taxor och avgifter 2024, inklusive bilagor
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag UAN2022/17 § 90, Revidering av utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens förslag på taxor och avgifter 2024
Förslag till taxor och avgifter, protokollsutdrag VON 2023/23 § 42, Förslag taxor och avgifter för 2024, inklusive bilaga
Bilaga 1, Taxor och avgifter 2024, daterad 2023-10-17

Daniel Jansson-Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Daniel Nilsson
Ekonomichef
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Kommunens förtroendevalda revisorer, för kännedom
Samtliga nämnder, för kännedom
Enköpings kommuns moderbolag AB, för kännedom
AB Enköpings hyresbostäder, för kännedom
ENA Energi AB, för kännedom
Räddningstjänsten Enköping-Håbo, för kännedom

Kommunfullmäktiges årsplan med budget 2024 och plan 2025–2026

Enköpings kommun

Adress
Enköpings kommun
745 80 Enköping

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Gäller för: Samtliga nämnder, bolag och förbund
Ersätter: Kommunfullmäktiges årsplan 2023

Dokumenttyp: Årsplan
Gäller f.om. 2024-01-01
Gäller t.om. 2024-12-31

Innehållsförteckning

Politiskt förord.....	3
Offensiv krisbudget i en orolig omvärld.....	3
Kommunkoncernens övergripande målbild och mål 2024–2027	4
Tillsammans skapar vi trygghet.....	4
Övergripande mål.....	4
Särskilda satsningar i årsplanen 2024.....	6
Ökat fokus på barn och unga.....	6
Övriga satsningar	7
Prioriterade investeringar	8
Ekonomiska förutsättningar inför 2024	9
Samhällsekonomisk utveckling	9
Demografi och kompetensförsörjning	9
En långsiktigt hållbar ekonomi.....	11
Modell för att fördela resurser	12
Förutsättningar för budget 2024.....	12
Budget 2024 med plan för 2025–2026	13
Beslutade finansiella mål för 2024–2027 för kommunen	14
Finansiella mål för budgetår 2024 för kommunen.....	14
Finansiella mål för planåren 2025–2026 för kommunen	14
Driftsbudget med nämndernas budgetramar	15
Resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys.....	16
Resultatutjämningsreserv.....	17
Investeringsplan 2024–2028	18
Prioriterade investeringar 2024–2028	18
Enskilda projekt under 2024–2028.....	19
Investeringsplan 2024–2028.....	20
Ekonomiska konsekvenser – självfinansieringsgrad.....	22
Kommunkoncernens låneskuld	23
Låneskuld per invånare	24
Lånebehov, borgensramar och borgensavgift för bolagen 2024.....	25

Politiskt förord

Offensiv krisbudget i en orolig omvärld

Efter några år med goda ekonomiska resultat väntar nu kärvare tider. Kommuner i hela Sverige drar åt svångremmen för att hantera osäkerheten kring räntor, hög inflation och extra pensionskostnader. Samtidigt ökar inte skatteintäkterna i samma takt som kostnaderna.

Enköpings kommun är inget undantag. Även här påverkas vi av ett osäkert omvärldsläge, utmanande kompetensförsörjning och en organiserad brottslighet som ständigt når nya nivåer.

Det här innebär fortsatta påfrestningar för såväl kommunens verksamheter som för våra medborgare, företag och organisationer. I möjligaste mån behöver vi parera och mildra de negativa effekter som det kan medföra.

Den politiska majoriteten i Enköping presenterar därför en offensiv krisbudget för 2024. Överskottsmålet sätts något lägre än vad våra investeringar motiverar. Så kan vi tillföra extra resurser för att värna och utveckla kommunens verksamheter även i ekonomiskt bistra tider. Fortsatt verksamhetsutveckling gör oss ännu bättre rustade för kommande utmaningar.

För att klara av och anpassa den framtida kostnadsutvecklingen tar 2024 års budget också sikte på 2025 och 2026. Redan nu aviserar vi högre överskottsmål och åtstramningar de kommande åren. Hela kommunorganisationen ges tid att öka fokuset på att arbeta med förnyelse och innovation. Knappare resurser kan inte mötas genom att "springa snabbare".

Vi presenterar också en långsiktig plan för perioden 2024–2027. Det övergripande målet är att öka tryggheten i kommunen. Receptet är ökad samhörighet och delaktighet, bättre möjlighet att leva ett självständigt liv och mer stolthet över att bo och verka här i Enköping.

2024 blir ett speciellt år. Med gemensamma krafter ställer vi om våra viktiga verksamheter för att ta oss stärkta in i 2025 och resten av framtiden.

Peter Book (M)
Ordförande kommunstyrelsen

Per Elfving (KD)
Gruppledare

Anders Wikman (NE)
Förste vice ordförande kommunstyrelsen

Kenneth Hällbom
Gruppledare (MP)

Ulrika Ornbrant (C)
Gruppledare

Svante Forslund
Gruppledare (L)

Kommunkoncernens övergripande målbild och mål 2024–2027

Den övergripande målbilden i kommunfullmäktiges plan för åren 2024–2027 är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i. För att vi alla ska bidra till ökad trygghet i Enköping fokuserar kommunfullmäktige på tre övergripande mål, våra tre "S".

Den långsiktiga planen ligger som grund för 2024 års årsplan med budget. Så här formulerar och förklarar kommunfullmäktige den övergripande målbilden och de tre övergripande målen:

Tillsammans skapar vi trygghet

Trygga människor visar tillit, stöttar varandra och bidrar till en hållbar framtid tillsammans.

Trygg är den som kan lita på att få stöd och hjälp i livets olika skeden, slipper vara rädd för olyckor och brott och lever i ett väl fungerande samhälle.

Trygghet skapas när vi lever ett självständigt liv och är vårt allra bästa jag, samtidigt som vi känner samhörighet och stolthet i en jämlik och inkluderande omgivning.

Övergripande mål

För perioden 2024–2027 har kommunfullmäktige beslutat om tre koncerngemensamma mål:

- Samhörighet
- Självständighet
- Stolthet

Till varje mål finns en beskrivande text som ska vara vägledande för koncernens nämnder, bolag och förbund i sina verksamheter.

Samhörighet - i Enköping är vi delaktiga i vår egen och samhällets utveckling

Samhörighet bidrar till social sammanhållning och tillit. Tryggheten ökar när vi samverkar och är delaktiga i skapandet av vår gemensamma livsmiljö. Känslan av att ingå i ett sammanhang ger ett större ansvarstagande.

Samverkan och delaktighet behövs överallt - mellan individer, inom civilsamhället och i

förhållandet till kommunorganisationen. Kommunen har ett särskilt ansvar att skapa förutsättningar för samverkan, såväl inom som utanför organisationen. Vi uppnår bättre och mer kostnadseffektiva resultat när vi lösningsorienterat och innovativt tar tillvara varandras kompetenser.

Öppenhet, transparens och god kommunikation gör det demokratiska inflytandet över beslut som påverkar oss själva och vår omgivning möjligt. Samverkan med och mellan medborgare är en förutsättning för arbetet med Agenda 2030 och stärker förtroendet för hela vårt demokratiska samhälle.

Självständighet - i Enköping lever vi ett självständigt och aktivt liv

Ett självständigt och aktivt liv ökar livskvaliteten. Den som fått en god utbildning och lever ett berikande liv kan lättare påverka sin livssituation och finna trygghet i livet. Kommunen ska ge medborgarna förutsättningar att göra egna livsval och uppmuntra till eget ansvarstagande.

Barn och ungas utveckling och välmående prioriteras, då grunden för ett självständigt och aktivt liv läggs i unga år. Utöver kommunens egna ansvarsområden kan det ske genom att stötta, samverka och ge förutsättningar för civilsamhällets viktiga arbete för barn och unga.

Utvecklad välfärdsteknik inkluderar fler att leva ett självständigt liv och gör mer social samvaro möjligt. Kommunen ska verka förebyggande och uppmuntra till ett aktivt liv för alla, för att minska behovet av stöd och omsorg.

Stolthet - i Enköping är vi stolta över att bo och verka i vår kommun

Stolta medarbetare och medborgare är goda ambassadörer som stärker känslan av glädje, självförtroende och samhörighet. Det är lättare att känna tillförsikt och trygghet om man är delaktig i något man är stolt över.

Stolthet byggs från grunden i allt vi gör, baserat på relevant och trovärdig kommunikation där det är nära mellan medborgare och beslutsfattare.

Gemenskap, delaktighet och identitet är viktiga byggstenar när vi framhåller allt som är unikt och bra i företagervänliga Enköping. Varje gång vi som kommun motsvarar och överträffar medborgarnas förväntningar ökar stoltheten över att bo, verka och vara en del av Enköpings kommun. Gemensamma upplevelser och arrangemang stärker vår sammanhållning.

Särskilda satsningar i årsplanen 2024

Ökat fokus på barn och unga

Barn och unga är vår framtid. Den yngre generationen ska ta över den värld vi äldre lämnar efter oss. Och det är de yngre som ska ta hand om oss äldre när vi blir ännu äldre. Utan trygga barn och unga, ingen trygg framtid!

Med den utgångspunkten kan vi konstatera att Enköping, Sverige och hela vår omvärld lever i en orolig samtid. Många familjer står inför ekonomiska utmaningar. Enköpings kommun ökar därför fokuset på barn och unga, då erfarenheter visar att det är de yngre som riskerar att fara illa i orostider. Barn och ungas rätt att växa upp i trygghet är ledstjärnan i kommunfullmäktiges årsplan med budget för 2024.

Ökad budget för skolan

För att värna och utveckla barn och ungdomars möjligheter i förskola, skola, idrott och kultur riktas extra budgetmedel till främst utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, vars budget räknas upp med 75 miljoner kronor. Det är 30 miljoner kronor mer än de generella kostnadsökningarna, som beror på exempelvis inflation, höjda löner och ökade volymer.

Bättre förutsättningar för våra förskollärare, barnskötare, skollärare, kuratorer och lärare i fritidshem bidrar till ett bättre liv för alla barn.

Satsning på fritiden

Även det ideella föreningslivet spelar en nyckelroll när det gäller att ge barn och unga en meningsfull fritid. Liksom för att bryta segregationen. Kommunens samarbete med civilsamhället behöver öka, vilket framhålls i kommunfullmäktiges nya långsiktiga plan.

Med fokus på barn och unga fårupplevelsenämnden 1 miljon kronor i extra medel för riktade satsningar inom fritid och idrott.

Brottsförebyggande verksamhet

Ungdomar som är på väg in i utanförskap, eller som redan befinner sig där, riskerar att rekryteras till kriminella nätverk. För att motverka en sådan utveckling öronmärker Enköpings kommun 4 miljoner kronor i 2024 års budget för brottsförebyggande verksamhet.

Medlen kan exempelvis användas till att anställa fältassistenter, som bedriver en viktig verksamhet

för stötta ungdomar på de arenor de befinner sig. Fältassistenterna kan samarbeta med fritidsgårdar, myndigheter, föräldrar och andra som arbetar med ungdomar.

En viktig uppgift blir den uppsökande verksamheten, att hjälpa, slussa och stötta ungdomar med normbrytande beteende. Det ger bättre förutsättningar för en tryggare framtid och ett tryggare samhälle för oss alla.

Det pågående fullmäktigeuppdraget om att samordna arbetet i kommunkoncernen för att förebygga brott mot välfärden behöver fortsätta med oförminskad styrka.

Utökad omsorg

Behovet och kostnaderna inom vård- och omsorgsverksamheten har ökat dramatiskt under det gångna året. För att möjliggöra återhämtning och verksamhetsutveckling tillförs nämnden 73 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor utöver ordinarie budgetuppräknings. Samtidigt klargörs redan nu att nämnden behöver se över arbetssätt, rutiner och servicenivåer för att möta kommande budgetår med mer begränsade uppräknings.

Övriga satsningar

Fortsatt verksamhetsutveckling

Det är ingen hemlighet att hela kommunsverige står inför tuffa budgetutmaningar. Som nämnts i förordet till denna årsplan är lösningen inte att be personalen "springa snabbare". Alla kommuner behöver se över arbetssätt, samarbeten och onödigt rutinmässig handpåläggning. Medarbetarnas kreativa lösningar och smartare arbetssätt ger ökat fokus på lärande och görande i en innovativ organisation.

Enköpings kommuns årliga digitaliseringssatsning kvarstår 2024. Denna gång tillförs 11 miljoner kronor, med ökat fokus på just verksamhetsutveckling.

Hållbarhet prioriteras

Kommunen kommer att arbeta ännu tydligare med ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet som ett övergripande paraply under 2024. Bland annat utifrån de prioriteringar inom Agenda 2030 som nämns i kommunfullmäktiges nya långsiktiga plan 2024–2027.

Inom den **ekologiska hållbarheten** reserverar kommunfullmäktige 2 miljoner kronor i en central omställningsfond för insatser som syftar till att minska kommunens koldioxidutsläpp och klimatpåverkan. Nämnder kan söka pengar ur fonden för klimatsatsningar, åtgärder eller investeringar som inte ryms inom nämndens ram. Den centrala klimatsatsningen har likheter med digitaliseringssatsningen.

För att stärka det strategiska arbetet med **social hållbarhet** tillförs kommunstyrelsen 0,8 miljoner kronor.

Attraktiv arbetsgivare

I budget 2024 har kommunfullmäktige ökat löneuppräkningsprocenten från två procent till tre procent. Dessutom har ytterligare en procent reserverats för särskilda satsningar på vissa personalgrupper i kommunen till en summa av 22 miljoner kronor.

Kommunfullmäktige har även avsatt 1,5 miljoner kronor till ökat rekryteringsstöd inom kommunen. Medlen tilldelas den centrala HR-avdelningen och kommer att leda till bättre stöd för kommunens chefer vid nya rekryteringar.

Stöd till vägföreningar och arbetsresor med färdtjänst

Enköping är en landsbygdskommun med många vägar som förvaltas av vägföreningar. Årsplanen för 2024 ger ekonomiskt utrymme för tekniska nämnden att öka stödet för dessa vägföreningar. Nämnden ska även planera för arbetsresor med färdtjänst, en viktig tillgänglighetsreform som hittills saknat stöd i gällande färdtjänsttaxa. Tekniska nämnden tillförs 2 miljoner kronor för dessa satsningar.

Återstående uppdrag

Den röda tråden mellan kommunfullmäktiges årsplaner löper vidare. 2023 års årsplan innehöll sju utpekade uppdrag. Eventuella återstående uppdrag gäller fortsatt för redovisning under 2024.

Prioriterade investeringar

Fler investeringar kommer att påbörjas och slutföras. Under 2024 kommer den nya gymnasieskolan att tas i bruk, likaså speakertornet vid Korsängsfältet. Lillsidanskolan med tillhörande sporthall, som kommer att ersätta Enöglaskolan, är upphandlad och klar för att börja byggas. Ett nytt LSS boende kommer att påbörjas för att möjliggöra för mer vård på hemmaplan. Upprustning av Enavallens C-paviljong färdigtställs under 2025–2026 och det nya avloppsreningsverket planeras vara klart 2028.

För att jämna ut när driftskostnaderna faller ut har vissa av kommunens investeringar skjutits framåt tidsmässigt. Bland annat planeras nu den nya skolan i Örsundsbro att tas i drift inför skolstarten hösten 2027 och ombyggnad av kulturhus Joar beräknas vara klar 2028.

Ekonomiska förutsättningar inför 2024

Samhällsekonomisk utveckling

Efter en pandemi med en expansiv ekonomisk politik och ett pågående krig i Ukraina har den globala ekonomin förändrats till en situation med hög inflation och penningpolitisk åtstramning. Under det senaste året har penningpolitiken lagts om snabbt med höjda räntor för att pressa ner inflationen. Inflation- och ränteuppgången har haft betydande åtstramande effekt på världsekonomin både under 2022 och 2023 och förväntas även att ha det de kommande åren.

Den höga inflationen, liksom de stigande räntorna slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bedömer i sin senaste prognos att BNP faller 2023 till -0,6 procent som en följd av minskad efterfrågan, vilket är något mer positivt jämfört med prognosen från maj. För åren 2024–2025 bedöms BNP återigen öka till 1,2 procent 2024 och 3,4 procent 2025. Den höga inflationen under det sista kvartalet 2022 var den högsta på 30 år och beror till stor del på stigande energi- och livsmedelspriser. Inflationen spås falla tillbaka till en lägre takt under 2023 påverkat av sjunkande energipriser vilket troligtvis innebär att de stora prisuppgångarna är bakom oss. KPIF (konsumentprisindex med fast ränta) förväntas landa på 6,0 procent 2023 för att sjunka till cirka 2,0 procent 2024–2025. Efter Riksbankens senaste beslut ligger styrräntan på 4,0 procent 2023 med en signal för att en ytterligare höjning. Styrräntan spås sedan sjunka snabbt till 2,5 procent i slutet på 2024 och ytterligare 0,5 procentenheter i slutet av 2025.

Än så länge har den allt svagare konjunkturen inte påverkat arbetsmarknaden i någon större utsträckning. Enligt SKR förväntas arbetslösheten öka något till 7,8 procent 2023 efter att ha legat på 7,5 procent under 2022. Först 2024 förväntas arbetslösheten öka kraftigt till 9,1 procent för att sedan sjunka till 7,8 procent 2026. Sysselsättningsgraden har långsiktiga utmaningar med kompetensförsörjning och brist på arbetskraft samtidigt som man ser en minskning av sysselsättningsgraden. Detta eftersom det råder så stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens.

Det underliggande skatteunderlaget (faktiska skatteunderlaget justerat för regelförändringar) ökade med 6,2 procent under 2022 och SKR bedömer att det kommer sjunka till 4,7 procent 2023 och 3,8 procent 2024. Minskningen förklaras främst av en lägre ökning av lönesumman som utgör 80 procent av skatteunderlaget drivet av en inbromsning av antalet arbetade timmar. Då konjunkturen bedöms återhämta sig 2025 är prognosen att skatteunderlaget ökar till 5,0 procent 2025 och 4,8 procent för år 2026.

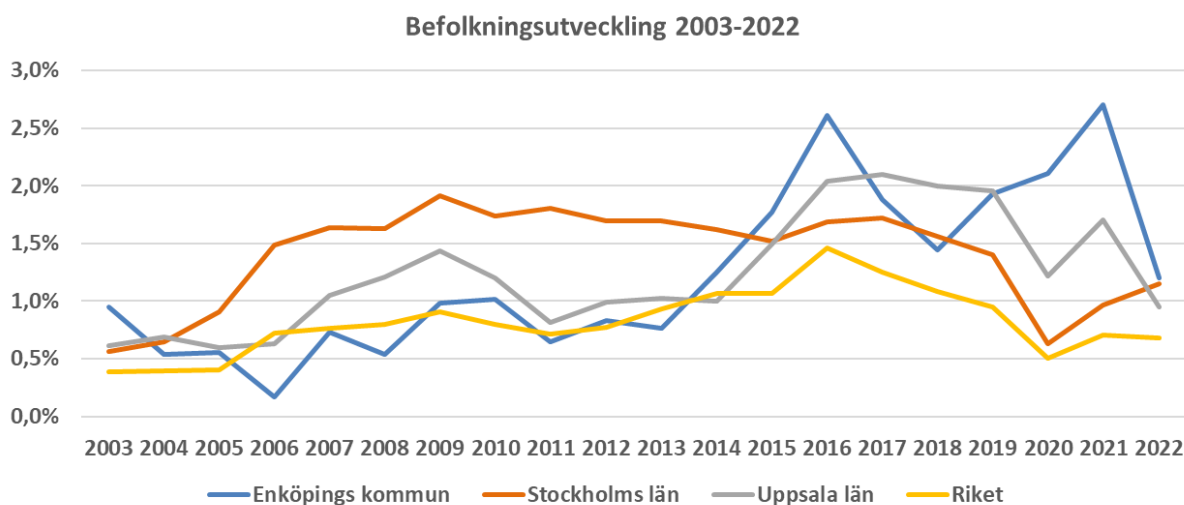
Demografi och kompetensförsörjning

Den minskade ökningstakten av befolkningen som Sverige haft sedan 2016 ser ut att ha vänt under 2021 och hade samma ökning under 2022 som 2021. Ökningstakten för riket uppgick till 0,7 procent 2022. Befolkningen i Sverige ökar dels för att det föds fler än det dör, men i en högre utsträckning eftersom fler invandrar än utvandrar. År 2022 sjönk ökningstakten med 0,28 procentenheter i Uppsala län till 1,43 procent vilket fortfarande var i en något större omfattning än

i Stockholms län som ökade sin befolkning 1,0 procent.

Kompetensförsörjning kommer att bli en allt större utmaning när befolkningsstrukturen förändras och behoven för kommunala tjänster och service ökar. Enligt SKR kommer sysselsättningsökningen inte att räcka till för att täcka de ökade personalbehoven som finns i offentlig sektor och näringslivet. För kommunsektorn är behovet särskilt fokuserat till äldreomsorgen. Det finns också ett matchningsproblem på arbetsmarknaden där den lediga arbetskraftens kompetens inte motsvarar den som de lediga jobben kräver.

Diagram: Befolkningsutveckling 2003–2022 i Enköpings kommun, Stockholms län, Uppsala län samt riket

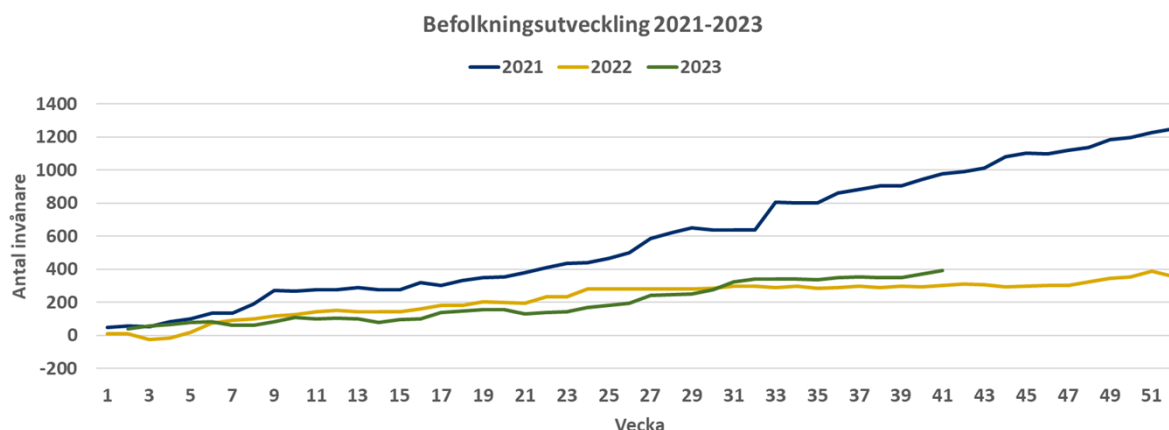

Enköping

Efter ett starkt år 2021 där Enköpings kommun växte med 2,7 procent eller 1 249 invånare, vilket var Sveriges fjärde snabbaste ökningstakt föll den tillbaka 2022 och ökade 0,76 procent eller 359 invånare. En ökning som var 457 invånare lägre än den prognos som gjordes i början av 2022.

Vid början av 2023 uppgick befolkningmängden i Enköping till 47 848 invånare och vid utgången av 2026 bedöms den uppgå till cirka 49 250 invånare, vilket ger en ökning med ungefär 460 invånare per år de kommande åren. Befolkningen i Enköpings kommun fortsätter att växa och fram till 31 augusti 2023 hade befolkningen ökat med 337 personer eller 0,7 procent.

Diagram: Befolkningsutveckling i Enköpings kommun 2021–2023

Intäkterna från skatter, bidrag och utjämnings är kommunens huvudsakliga inkomst. Intäktsramen baseras på kommunens befolkningsmängd den 1 november året innan det aktuella budgetåret. Intäktsramen för budget 2024 bygger på ett antagande om att Enköpings invånarantal uppgår till 48 160 invånare 1 november 2023.

En lägre befolkningsökning än beräknat ger lägre intäkter av skatter och bidrag, vilket påverkar den kommunala koncernen. Resultatnivån blir särskilt drabbad om kostnader budgeteras utifrån ett antagande om högre intäktsnivå som sedan inte förverkligas, med neddragningar som följd. Vid ett antagande om att befolkningsökningen är 100 personer färre än beräknat uppskattas intäkterna minska med cirka 5 miljoner kronor i normala fall. Kommuner som ihålligt växer snabbt får extra strukturellt stöd för att hantera tillväxten.

Enköpings kommuns prognos visar på en befolkningsmängd på ungefär 55 000 invånare år 2033 och Statistiska centralbyråns (SCB) prognos pekar på ungefär 53 700 invånare år 2033. Enköpings kommuns befolkningsprognos har därmed en något högre tillväxttakt jämfört med SCB:s prognos. Ur ett demografiskt perspektiv står de över 80 år för den största procentuella ökningen.

En långsiktigt hållbar ekonomi

I Enköping ska vi ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Det finns stora investeringar kommande år, vilket påverkar kommunens drift- och investeringsbudget.

Ett högre resultatmål skapar en högre självfinansieringsgrad, vilket i sin tur minskar kommunens skuldsättningstakt och skyddar soliditeten.

Soliditeten anger hur stor andel av kommunens tillgångar som har finansierats med eget kapital. Soliditeten visar en kommuns långsiktiga betalningsförmåga och dess rörelseriktning. Desto större andel eget kapital som utgörs av kommunens tillgångar, desto högre är soliditeten. En god soliditet är en förutsättning för en långsiktig hållbar ekonomi.

Enligt kommunallagens 8 kap 1 § ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i

sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Det innebär att verksamheten ska bedrivas med en god ekonomisk hushållning oavsett val av struktur i bolagsform eller förvaltningsform. Tydliga definitioner i bolagens ägardirektiv är en viktig del i att sätta mål samt bedöma god ekonomisk hushållning på koncernnivå.

Enköping kommuns resultat, inklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, blev högre 2022 jämfört med tidigare år 2019–2021. Det höga resultatet för 2022 är inte unikt för Enköping. För tredje året i rad redovisade kommunsektorn ett starkt resultat, som uppgick till 34 miljarder kronor för 2022. Överskottet berodde huvudsakligen på högre skatteintäkter och generella statsbidrag.

Effekten av det högre resultatet 2022 blev en högre självfinansieringsgrad och därmed en förbättrad soliditet. Soliditeten på kommunal nivå var 29 procent 2022 och 21 procent för kommunkoncernen 2022.

Ett annat perspektiv, på kommunal nivå, är nyckeltalet nettokostnadsavvikelse. Den visar på skillnaden mellan kommunens nettokostnader för sin huvudverksamhet och dess förväntade kostnader utifrån kostnadsutjämningsystemet. För 2022 hade kommunens kärnverksamheter 0,1 procent högre kostnader än förväntat. Det är en negativ förflyttning jämfört med 2021 då motsvarande siffra var 3,9 procent lägre kostnader än förväntat. Om kommunen skulle närma sig tio procent lägre kostnader skulle det garantera högre resultatnivåer. Då skulle stora delar av befolkningstillväxten kunna finansieras med egna medel.

Modell för att fördela resurser

Sedan flera år används en modell för resursfördelning, för att beräkna ett utgångsläge för fördelning av budgetramar till nämnderna. Modellen tar hänsyn till befolkningsförändringar i olika åldersgrupper enligt den senaste befolkningsprognosen, strukturella förändringar samt omräkning av pris och lön. Modellen beaktar även förändringar av andra volymmått i dialog med tjänstepersoner i förvaltningarna. Tre omräkningsfaktorer används i modellen och uppräkningsfaktorerna för 2024 är följande:

- Volymökning 1,0 procent
- Prisuppräkning 3,2 procent
- Strukturkostnad -0,1 procent

Förutsättningar för budget 2024

- Kommunalskatten föreslås vara oförändrad 2024 och fastställs till 21:34 kronor.
- Internräntan uppgår till 1,5 procent för 2024.
- Personalomkostnadspålägget uppgår till 43 procent 2024.
- Personalkostnad (uppräkning från 1 april) räknas upp med 3 procent för samtliga nämnder samt med 1 procent förlagd på centrala poster. Posten med 1 procent kommer fördelas ut till nämnderna efter avslutad löneöversyn 2024.

- Lokalkostnader räknas upp med 1,8 procent för samtliga nämnder.
- Övriga kostnader räknas upp med 1,9 procent för samtliga nämnder.
- Inga intäkter från realisationsvinster budgeteras i ordinarie drift.
- Intäkter från skatter och generella bidrag baseras på cirkulär 23:37 från SKR och ökade generella statsbidrag utifrån regeringens budgetproposition för 2024.
- Under året planeras utdelning från kommunala bolag med 21 miljoner kronor.

Budget 2024 med plan för 2025–2026

Efter en pandemi med en expansiv ekonomisk politik och ett pågående krig i Ukraina har den globala ekonomin förändrats till en situation med hög inflation och penningpolitisk åtstramning. Under det senaste året har penningpolitiken lagts om snabbt med höjda räntor för att pressa ner inflationen. Inflation- och ränteuppgången har haft betydande åtstramande effekt på världsekonomin både under 2022 och 2023 och förväntas även att ha det de kommande åren.

Med anledning av det försämrade ekonomiska läget för kommunen krävs tydliga och kloka anpassningar för en långsiktigt hållbar ekonomi. Budgeten för 2024 har totalt räknats upp med 182,4 miljoner kronor efter en effektivisering på 0,4 procent motsvarande 12,1 miljoner kronor. Budgeten för 2025 har totalt räknats upp med 57,2 miljoner kronor efter en effektivisering på 1,0 procent motsvarande 34 miljoner kronor. Budgeten för 2026 har totalt räknats upp med 99,9 miljoner kronor efter en effektivisering på 1,0 procent motsvarande 35 miljoner kronor.

Utifrån ändringsbudgeten 2023, beslutad av kommunfullmäktige den 19 juni 2023, har effektiviseringar motsvarande 27,0 miljoner kronor lagts i posten centrala poster för 2024 och effektiviseringar motsvarande 2,1 miljoner kronor lagts i posten centrala poster för 2025. Kommundirektören har fått i uppdrag att utreda dessa effektiviseringar, som kommer att presenteras för kommunstyrelsen senast i december 2023, vilket kan innebära att nämndernas budgetramar revideras under 2024. I budgeten för 2024 planeras även en utdelning från kommunala bolag med 21,0 miljoner kronor.

I budgeten för 2024 sker följande särskilda satsningar:

- 30,0 miljoner kronor i extra utökad budgetram till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden
- 25,1 miljoner kronor i extra utökad budgetram till vård- och omsorgsnämnden
- 11,0 miljoner kronor för att utveckla verksamheter och arbetsätt genom digitalisering
- 4,0 miljoner kronor till brottsförebyggande och uppsökande socialt arbete
- 2,0 miljoner kronor till klimatsatsningar
- 2,0 miljoner kronor till vägföreningar och arbetsresor med färdtjänst
- 1,0 miljoner kronor till riktade insatser för barn och unga inom fritid och idrott
- 0,8 miljoner kronor till social hållbarhet
- 1,5 miljoner kronor till ökat rekryteringsstöd
- 22,0 miljoner kronor för särskilda satsningar på vissa personalgrupper

Beslutade finansiella mål för 2024–2027 för kommunen

I Enköpings kommun ska ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Kommunen har stora investeringar kommande år, vilket påverkar kommunens drift- och investeringsbudget.

I enlighet med kommunfullmäktiges långsiktiga plan för 2024–2027 utgår kommunens ekonomi från följande finansiella mål:

- Resultatet, exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, ska inte understiga 3,0 procent av skatteintäkter och generella bidrag för perioden 2024–2027
- Soliditeten för skatte- och taxefinansierad verksamhet ska inte understiga 20 procent för perioden 2024–2027
- Självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar ska inte understiga 50 procent för perioden 2024–2027

Finansiella mål för budgetår 2024 för kommunen

- Resultatet exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar ska inte understiga 1,0 procent av skatteintäkter och generella bidrag år 2024
- Soliditeten för skatte- och taxefinansierad verksamhet ska inte understiga 25 procent år 2024
- Självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar ska inte understiga 44 procent 2024

I bokslutet för 2022 var resultatet 6,0 procent, soliditeten 29 procent och självfinansieringsgraden 62 procent. I delårsbokslutet 2023 var helårsprognosen för resultatet 0,8 procent, soliditeten 30 procent och självfinansieringsgraden 43 procent.

Finansiella mål för planåren 2025–2026 för kommunen

- Resultatet exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar ska inte understiga 2,5 procent av skatteintäkter och generella bidrag år 2025 och 4,0 procent av skatteintäkter och generella bidrag år 2026.
- Soliditeten för skatte- och taxefinansierad verksamhet ska inte understiga 25 procent år 2025 och 24 procent år 2026
- Självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar ska inte understiga 51 procent år 2025 och 53 procent år 2026

Driftsbudget med nämndernas budgetramar

Budget 2024 med plan 2025–2026

Belopp anges i miljoner kronor	Bokslut 2022	Prognos delår 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunfullmäktige och revision	-8,3	-13,1	-13,4	-13,6	-13,7
Kommunstyrelsen	-162,4	-179,7	-203,8	-204,1	-202,6
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-44,3	-46,8	-47,7	-48,2	-48,6
Överförmyndarnämnd	-4,5	-4,8	-4,9	-4,9	-5,0
Miljö- och byggnadsnämnd	-16,8	-26,0	-25,1	-25,5	-25,8
Socialnämnd	-254,7	-270,3	-277,6	-278,8	-282,1
Teknisk nämnd	-138,4	-143,7	-168,5	-191,7	-181,9
Upplevelsenämnd	-152,0	-159,8	-165,6	-169,1	-176,3
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1 293,1	-1 387,4	-1 437,0	-1 476,3	-1 520,0
Valnämnd	-1,2	-0,3	-1,6	-0,4	-0,4
Vård- och omsorgsnämnd	-928,3	-1 026,8	-1 045,2	-1 058,7	-1 071,3
Summa skattefinansierad verksamhet	-3 003,9	-3 258,7	-3 390,4	-3 471,3	-3 527,9
Vatten och avlopp	0,1	-5,7	0,0	0,0	0,0
Summa styrelser och nämnder	-3 003,8	-3 264,4	-3 390,4	-3 471,3	-3 527,9
Centrala poster	68,6	70,1	40,8	93,1	78,2
Reserv till förfogande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 935,2	-3 194,3	-3 349,6	-3 378,1	-3 449,6
Skatteintäkter	2 385,8	2 520,8	2 647,7	2 780,2	2 914,8
Generella statsbidrag och skatteutjämning	755,5	759,6	798,3	777,7	802,6
Finansiella poster	-2,5	-39,6	-62,0	-90,7	-119,1
Resultatmål	203,7	46,4	34,4	89,0	148,7

Resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys

Resultaträkning

Resultaträkning, belopp anges i miljoner kronor	Bokslut 2022	Prognos delår 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens nettokostnader	-2 935,2	-3 194,3	-3 349,6	-3 378,1	-3 449,6
Skatteintäkter	2 385,8	2 520,8	2 647,7	2 780,2	2 914,8
Generella statsbidrag	755,5	759,6	798,3	777,7	802,6
Finansiella intäkter	17,0	40,4	42,1	21,7	21,9
Finansiella kostnader	-19,4	-64,0	-104,1	-112,4	-141,0
Resultatmål	203,7	46,4	34,4	89,0	148,7
Förändring av verksamhetens nettokostnader					
i miljoner kronor		-259,1	-155,2	-28,6	-71,5
i procent		8,8 %	4,9 %	0,9 %	2,1 %
Förändring av skatter och generella bidrag					
i miljoner kronor		139,1	165,6	111,8	159,6
i procent		4,4 %	5,0 %	3,2 %	4,5 %
Förändring av finansnetto					
i miljoner kronor		-21,3	-38,3	-28,7	-28,4
i procent		886 %	162 %	46 %	31 %

Balansräkning

Tillgångar, belopp i miljoner kronor	Bokslut 2022	Prognos delår 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Immateriella anläggningstillgångar	2	1	2	2	2
Materiella anläggningstillgångar	4 207	4 478	5 199	6 060	7 035
Finansiella anläggningstillgångar	299	303	303	303	303
Summa anläggningstillgångar	4 507	4 782	5 504	6 364	7 339
Övriga omsättningstillgångar	535	459	459	459	459
Likvida medel/kortfristiga placeringar	91	100	100	100	100
Summa omsättningstillgångar	626	558	558	558	558
SUMMA TILLGÅNGAR	5 154	5 361	6 082	6 943	7 918
Bidrag till statlig infrastruktur	22	21	21	21	21

Summa eget kapital	2 142	2 234	2 268	2 357	2 506
- varav årets resultat	204	46	34	89	149
Avsättning pensionsskuld inkl löneskatt	281	312	440	459	461
Övriga avsättningar	80	80	80	80	80
Summa avsättningar	360	421	520	539	541
Långfristiga skulder	1 830	2 144	2 733	3 486	4 310
Summa långfristiga skulder	1 830	2 144	2 733	3 486	4 310
Övriga kortfristiga skulder	821	562	562	562	562
Summa kortfristiga skulder	821	562	562	562	562
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	5 154	5 361	6 082	6 943	7 918

Kassaflödesanalys

Belopp i miljoner kronor	Bokslut 2022	Prognos delår 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Årets resultat	204	46	34	89	149
Justering för avskrivningar	185	189	245	266	298
Justering för förändring avsättning till pension	19	32	128	19	2
Justering för övriga icke kassapåverkande poster	0	0	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	407	267	407	373	449
Investering i materiella anläggningstillgångar	-622	-539	-966	-1 126	-1 273
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-622	-539	-966	-1 126	-1 273
Förändring i långfristiga skulder, netto	215	271	559	753	824
Amortering	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	215	271	559	753	824
Årets kassaflöde	0	0	0	0	0

Resultatutjämningsreserv

Enköpings kommun har avsatt 70 miljoner kronor i en resultatutjämningsreserv. Reserven är avsedd att jämna ut normala svängningar i intäkterna över konjunkturcyklerna. Syftet är att täcka sviktande skatteunderlag vid befarad eller konstaterad konjunkturedgång. Riktvärdet för när det är tillåtet att använda pengar ur reserven är när den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. En ytterligare förutsättning är att medel från resultatutjämningsreserven ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Investeringsplan 2024–2028

Prioriterade investeringar 2024–2028

Investeringar kopplade till utbildningsverksamheten prioriteras. Även om Enköpings kommuns befolkningstillväxt har mattats av är investeringstrycket på utbildningsverksamheten fortfarande högt. Det finns behov av fler förskolor och grundskolor.

Nya förskolor - Nya förskolor som ligger närmast i tiden är Ripan i Galgvreten, i Skolsta och i Storskogen Bredsand. I Bredsand planeras en ny förskola ersätta nuvarande paviljonger och beräknas vara färdigställd under 2026.

Nya grundskolor - En ny grundskola på Lillsidan i västra Enköping är beslutad och beräknas vara färdigställd hösten 2026. I investeringen av Lillsidanskolan inkluderas även en sporthall, en fritidsgård och en mindre konstgräsplan. Planering av en ny grundskola i Örsundsbro pågår.

Nytt gymnasium - Byggnation av ett nytt gymnasium pågår och beräknas stå klart hösten 2024.

Ombyggnad av Joar Blå - Ombyggnad och renovering av Kulturhus Joar Blå beräknas vara färdigställt 2028.

Nytt kommunhus - Hyresavtal med en extern hyresvärd tecknades 2023 och inflyttning beräknas till hösten 2025.

Idrott och fritid - Korsängen är Enköpings största idrottsfält. Speakertorn beräknas vara färdigställt under 2024. Enavallens C-paviljong beräknas stå klart under 2025–2026.

Nytt LSS-boende i Åkersberg - Ett nytt LSS-boende i Åkersberg beräknas vara färdigställt under 2025.

Äldreomsorg - Ett nytt omsorgsboende anges i investeringsplanen för perioden 2024–2028. En analys ska genomföras för att säkerställa behovet.

Nya kommunhuset - Visionskiss CF Møller Architects

Enskilda projekt under 2024–2028

Projekt	Beslutad eller i investeringsplanen	Tas i bruk
Gymnasium	Beslutad	2024
LSS-boende Åkersberg	Beslutad	2024
Speakertorn Korsängen	Beslutad	2024
Förskola Ripan	Investeringsplan	2025
Grundskola Korsängen Nyborg C-huset	Investeringsplan	2025
Grundskola Bergvreten kök/matsal	Investeringsplan	2025
Utbildningslokal räddningstjänst	Investeringsplan	2025
C-paviljong Enavallen	Investeringsplan	2025–2026
Grundskola Lillsidan/aktivitetscenter	Beslutad	2026
Förskola Storskogen, Bredsand	Investeringsplan	2026
Grundskola Örsundsbro	Investeringsplan	2027
Förskola Skolsta	Investeringsplan	2027
LSS-boende	Investeringsplan	2027

Omsorgsboende	Investeringsplan	2028
Kulturhus Joar	Investeringsplan	2028
Förskola Enögla	Investeringsplan	2028
LSS-boende	Investeringsplan	2028
Grundskola Skolsta	Investeringsplan	2028
Serviceboende	Investeringsplan	2028

Investeringsplan 2024–2028

De totala investeringsutgifterna för kommunkoncernen är för perioden 2024–2028 cirka 6,9 miljarder kronor. De skattefinansierade investeringarna uppgår till cirka 3,3 miljarder kronor och de taxefinansierade investeringarna i vatten- och avloppsverksamheten uppgår till cirka 2,1 miljarder kronor. De kommunala bolagens investeringar utgör cirka 1,5 miljarder kronor under samma period.

Belopp i miljoner kronor		Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Summa 2024- 2028
Skattefinansierad verksamhet							
Kommunstyrelse							
Inventarier, system mm inkl IT	SP*)	9,7	18,4	8,0	7,0	10,3	53,4
Miljö- och byggnadsnämnd							
Inventarier, system mm	SP*)	0,8	0,5	0,8	0,4	1,3	3,8
Social nämnd							
Inventarier, system mm	SP*)	0,2	0,2	0,2	0,0	0,2	0,8
Teknisk nämnd							
Fastigheter KS							
Fastigheter KS, räddningstjänst		0,0	5,0	0,0	0,0	10,0	15,0
Fastigheter TN		3,5	23,1	1,2	0,2	0,2	28,2
Fastigheter UAN		312,1	336,4	322,8	243,0	195,0	1 409,2
Fastigheter UPN		40,4	40,5	115,0	103,4	50,4	349,7
Fastigheter VON		11,8	11,0	99,0	163,0	195,0	479,8
Planerat underhåll	SP*)	55,3	70,0	50,0	45,0	70,0	290,3
Summa Fastigheter		423,1	486,0	588,0	554,6	520,6	2 572,3

Belopp i miljoner kronor		Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Summa 2024- 2028
Gata/park	SP*)	74,4	73,1	100,5	105,0	80,7	433,7
Vattenförvaltning	SP*)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5
Inventarier, system mm	SP*)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,0
Summa teknisk nämnd							
		498,0	559,6	689,0	660,1	601,8	3 008,5
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd							
Inventarier, system mm	SP*)	30,0	8,0	26,0	26,0	6,0	96,0
Upplevelsenämnd							
Inventarier, system mm, markanläggning	SP*)	12,6	13,1	12,8	10,1	16,5	65,1
Vård- och omsorgsnämnd							
Inventarier, system mm	SP*)	4,1	4,0	4,0	4,3	24,2	40,6
Summa skattefinansierad verksamhet							
		555,4	603,8	740,8	707,9	660,3	3 268,2
Taxefinansierad verksamhet							
Teknisk nämnd							
Vatten- och avloppsverksamhet (VA)	SP**)	309,8	462,4	373,1	324,4	259,5	1 729,1
Exploatering VA/omvandlingsområden	SP**)	66,0	65,0	88,7	76,5	27,0	323,2
Summa taxefinansierad verksamhet							
		375,8	527,4	461,8	400,9	286,5	2 052,3
Summa skatte- och taxefinansierad verksamhet							
		931,2	1 131,2	1 202,6	1 108,8	946,8	5 320,5
Kommunala bolag							
EHB, Enköpings hyresbostäder AB	***)	248,0	204,0	213,0	136,0	61,1	862,1
ENA Energi AB	***)	90,0	118,0	40,0	91,0	339,0	678,0

Belopp i miljoner kronor		Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Summa 2024- 2028
Summa bolag		338,0	322,0	253,0	227,0	400,1	1 540,1
Totalt kommunkoncern		1 269,2	1 453,2	1 455,6	1 335,8	1 346,9	6 860,7

SP*) = samlingspost

SP**) = samlingspost delvis

***) = indikativ investeringsprognos

Ekonomiska konsekvenser – självfinansieringsgrad

Ett av kommunfullmäktiges finansiella mål för perioden 2024–2027 är att självfinansieringsgraden för skattefinansierade investeringar inte ska understiga 50 procent för perioden. Med periodens investeringsplan beräknas självfinansieringsgraden till 53 procent för de skattefinansierade investeringar för perioden 2024–2027.

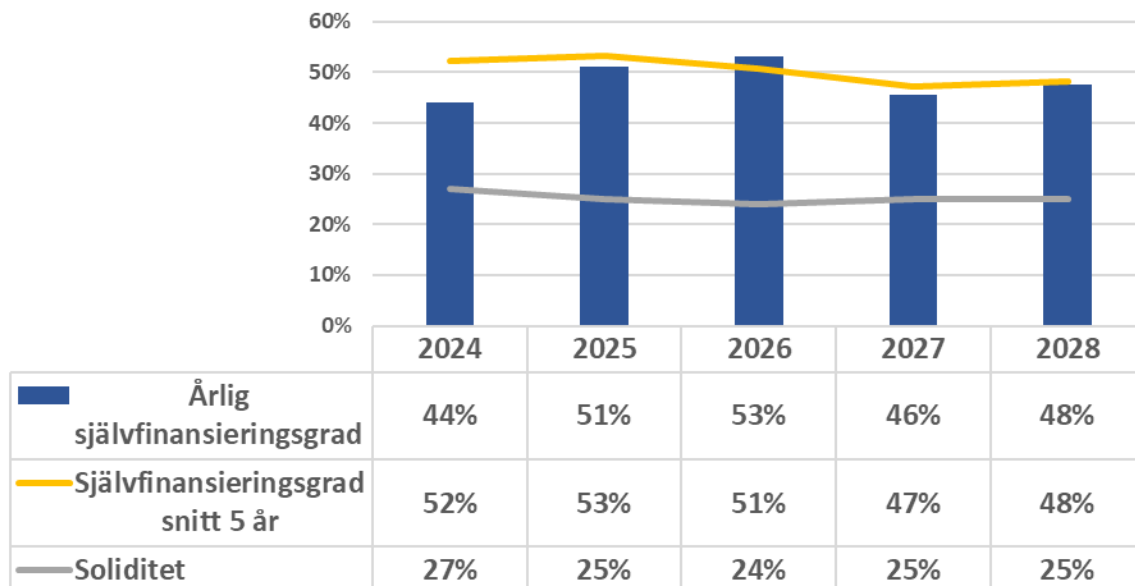
Långsiktigt bör målet vara att uppnå 100 procent och över för att kunna amortera på de lån som de höga investeringsnivåerna medför.

För att höja självfinansieringsgraden (öka likviditeten) finns flera alternativ. Det kan exempelvis ske genom att höja resultatnivån eller att egna investeringar och verksamhet ersätts av privata aktörer. Ytterligare alternativ är att avyttra av tillgångar, minska investeringsnivåerna eller flytta fram investeringsprojekt i tiden.

Oavsett om kommunen tar nya lån eller hittar andra finansieringsalternativ behöver investeringsnivån anpassas till vad kommunen klarar av i ökad driftkostnad. En ökad driftkostnad ska rymmas inom kommunfullmäktiges resultatmål.

Diagram: Prognos av självfinansieringsgrad för skattefinansierade investeringar samt soliditet för skatte- och taxefinansierade verksamhet

Självfinansieringsgrad och soliditet

Staplarna visar den årliga självfinansieringsgraden och den gula linjen visar ett rullande femårsnitt. Den grå linjen visar soliditeten per år.

Självfinansieringsgraden för 2024 uppgår till 44 procent för skattefinansierade investeringar. Denna nivå innebär att självfinansieringsgraden i genomsnitt behöver vara större än 50 procent för åren 2025–2027 för att kommunfullmäktiges mål om självfinansieringsgrad för 2024–2027 ska uppnås.

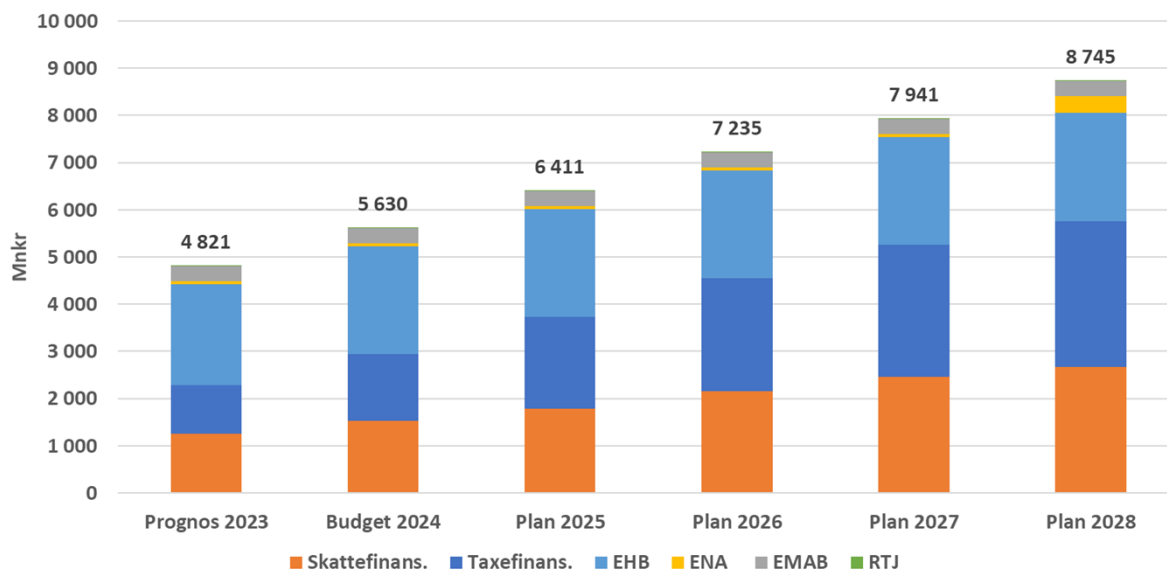
Kommunkoncernens låneskuld

Under flera år var både de korta och långa marknadsräntorna på historiskt låga nivåer. Vid årsskiftet 2021/22 började räntorna stiga kraftigt och sedan dess har Riksbanken höjt styrräntan från 0,0 till 4,0 procent. De snabbt stigande räntorna har skapat ändrade förutsättningar och räntekostnaderna kommer under kommande år att påverka kommunens resultat i större utsträckning än tidigare.

Kommunkoncernens låneskuld uppgick per sista augusti till 4 388 miljoner kronor. Det är AB Enköpingsshyresbostäder och Enköping kommun som har den största delen av låneskulden.

Med nuvarande investeringsplaner beräknas kommunkoncernens låneskuld att öka med cirka 3 100 miljoner kronor under perioden 2024–2028. Det är Enköpings kommun som står för det största behovet av nyupplåning.

Diagram: Kommunkoncernens låneskuld 2022–2028

Enköpings kommuns låneskuld uppgick per sista augusti 2023 till 1 915 miljoner kronor, vilket är en ökning med 300 miljoner kronor från sista december 2022.

I den investeringsplan som ligger till grund för budget 2024 uppgår investeringsvolymen för skatte- och taxefinansierade investeringar till 5 320 miljoner kronor för perioden 2024–2028. Investeringarna är över den nivå som kommunen kan finansiera med egna medel och därför är behovet av nyupplåning under kommande år stort. Kommunens låneskuld beräknas att behöva öka under perioden med cirka 2 800 miljoner kronor. Störst nyupplåningsbehov är för taxefinansierade investeringar där lånebehovet under perioden beräknas till cirka 1 700 miljoner kronor. För skattefinansierade investeringar beräknas låneskulden öka med 1 100 miljoner kronor. Prognosen för låneskulden bygger på att samtliga planerade investeringar under perioden 2024–2028 genomförs.

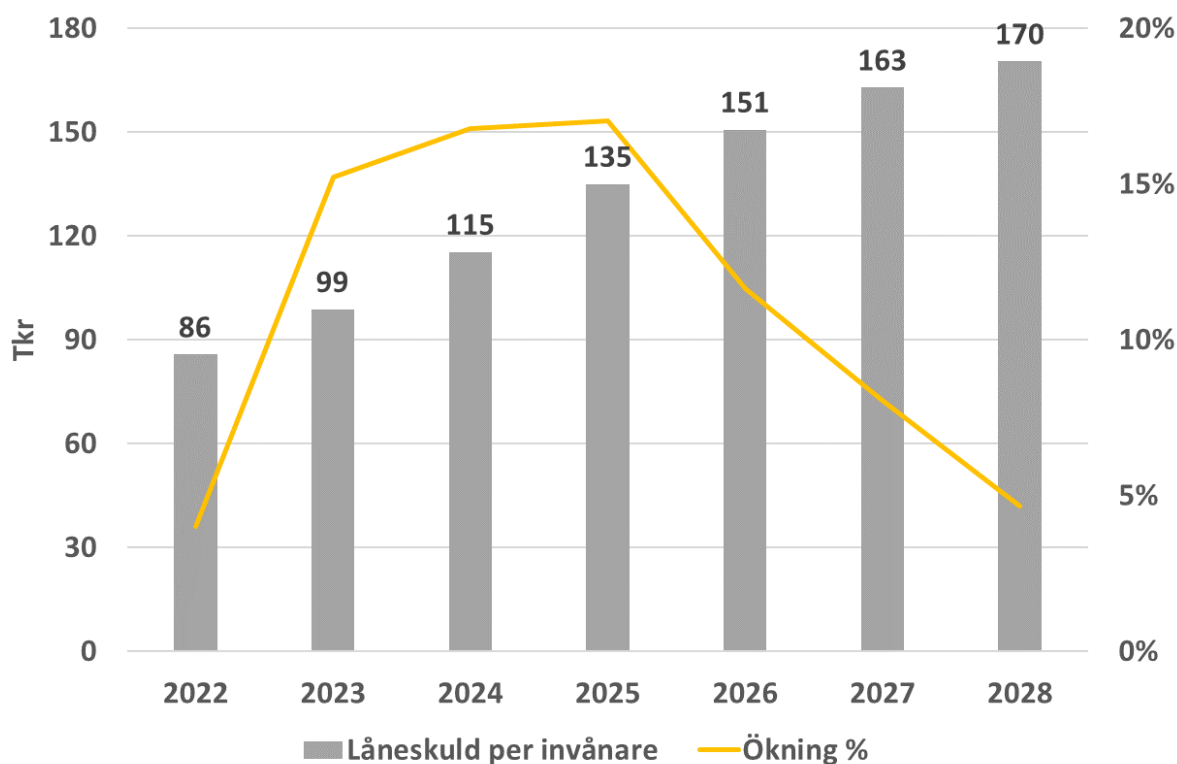
Under perioden 2024–2028 kommer cirka 1 700 miljoner kronor av kommunens befintliga låneskuld att omsättas. Den genomsnittliga räntan för skuldportföljen var per sista augusti 2023 1,61 procent, vartefter som låneskulden ökar och befintliga lån omsätts kommer räntekostnaderna och genomsnittsräntan successivt att öka. Till år 2028 beräknas kommunens räntekostnader att ha ökat med cirka 125 miljoner kronor, varav 55 miljoner kronor avser räntekostnad för skattefinansierade investeringar. Den stora kostnadsökningen förklaras framför allt av det nya ränteläget och ett stort behov av nyupplåning.

Låneskuld per invånare

Ett sätt att betrakta utvecklingen av finansiell styrka och risk är att följa skuldsättning per invånare. Detta nyckeltal använder kommunsektorns största långgivare, Kommuninvest, vid bedömning av risk- och räntenivåer. En kommunkoncern vars låneskuld närmar sig 100 tusen kronor per invånare, räknas som en av de mest skuldsatta kommunkoncernerna per invånare i landet.

Med en växande skuldportfölj och en lägre befolkningsökningstakt väntas kommunkoncernen att uppnå gränsen 100 tusen kronor per invånare redan under 2024.

Diagram: Kommunkoncernens låneskuld per invånare 2022–2028

Lånebehov, borgensramar och borgensavgift för bolagen 2024

I den investeringsplan som tagits fram som ligger till grund för budget 2024 uppgår investeringsvolymen för skatte- och taxefinansierade investeringar till 931 miljoner kronor.

För att finansiera investeringarna under 2024 behöver upplåning ske och i förslaget till kommunfullmäktige föreslås en upplåning med maximalt 660 miljoner kronor. Upplåningen avser både skatte- och taxefinansierade investeringar.

AB Enköpings Hyresbostäder har ett uppskattat upplåningsbehov under 2024 på cirka 150 miljoner kronor. Utifrån bolagets nuvarande låneskuld och kommande lånebehov, bedöms den tidigare beviljade borgensramen om 2 400 miljoner kronor att vara tillräcklig och står kvar oförändrad.

ENA Energi AB har ett uppskattat upplåningsbehov under 2024 på cirka 50 miljoner kronor. Den tidigare beviljade borgensramen om 150 miljoner kronor är oförändrad.

För att finansiera sitt underskott har Enköpings kommuns moderbolag AB ett lånebehov på 40 miljoner kronor under 2024. Den tidigare beviljade borgensramen på 360 miljoner kronor är oförändrad.

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo amorterar årligen lånen hos Kommuninvest och föreslår att minska Enköpings kommuns borgensåtagande till 10 miljoner kronor. Enköpings kommun har borgensåtagande för 65 procent av kommunalförbundets låneskuld.

Borgensavgifter

När en kommun ställer ut lån till ett koncernbolag krävs ett räntepåslag. Om koncernbolaget lånar själva och kommunen tecknar ett borgensåtagande för lånet krävs också att kommunen ska ersättas för detta i form av en borgensavgift. Att det behövs en avgift eller ett räntepåslag utöver den faktiska upplåningskostnaden beror på EU-lagstiftning gällande statsstöd. Det är enligt lag inte tillåtet att ge offentligt ägda bolag en konkurrensfördel genom att subventionera deras finansiering. Bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara de villkor bolagen skulle få om de varit ett fristående bolag utan kommunalt ägande. Vid sidan av EU-lagstiftning måste också Skatteverkets regler för internprissättning tas hänsyn till. Påslaget får varken vara för högt eller för lågt, då det skulle kunna ses som skatteplanering och överföring av vinstmedel. Internprissättningen av lån, samt beräkning av borgensavgift, ska därmed ske på marknadsmässiga grunder. Föreslagna nivåer är baserade på publikt tillgängliga marknadsdata. Det justeras sedan individuellt per bolag baserat på dess finansiella status. Utifrån det föreslås borgensavgifterna för borgensåtaganden, gällande direkt och indirekt helägda kommunala bolag, under 2024 fördelas per bolag enligt nedan:

- Enköpings kommuns moderbolag AB ska vara 0,90 procent
- AB Enköpings hyresbostäder ska vara 0,63 procent
- ENA Energi AB ska vara 0,70 procent